

te tonga o Ihipa, i ea ai hoki te mateuga o Tia-nara Korano.

Mo runga i enei painga a Kitini ki te kingitanga o Ingarangi, ka utaina e te Kuini nga tohu honore ki runga ki a ia, ka whakaturia hei "Rore," ka pootitia hoki e te Paremete o Ingarangi nga moni e £30,000 hei aroha ki a ia. He tangata taikaha a Kitini, kaore e pai kia whati tana kupu, me tonu kore ano e paingia e te hoia, engari e wehingia ana.

E mea ana nga nupepa tera e riro i a Rore Kitini te whakahaere o te whawhai ki Tarana-waara, mana e whakatutuki, e whakapai hoki te whenua.

Titiro iho ki te kaupapa, taikaha ana, tu-tama-taane ana, tau ana mo te mau patu. Ko era atu mahi a Kitini, ana whakahaere me tonu ahua, ana mahi toa me ona oranga noa-tanga, kei te mohio te ao katoa.

TE WHAWHAI KI TARANAWAARA.

Ka timata te okioki o te kanohi inaianei ki te titiro i roto o nga nupepa i nga korero whawhai, o te taringa ki te hupu i te korero rere arangi o te pakanga a te Ingarahi raua ko te Poa, kua tata hoki te tino mutu rawa. No te Ingarahi a Taranawaara inaianei, he whenua raupatu katahi, he taonga mahue ka rua, i mahue hoki i a Kipuritia, oia ana tera kia ora ai. Kei Terakoa Pei tonu pea e noho ana, tena ranei kei te moana e rere ana. I haere noa te natauranga o te Poa, a, he mate te mutunga. Mehemea ana i ata whakarongo ano ki te korero ka noho tonu ko ratou hei rangatira mo te ratou whenua, tena koa whakorikoria ano te pakeke; te tapikitunga mai: *he tangi to te tamarii he whakama to te pakeke.*

I whakaaro te Poa tera nga mana nunui e awhina i a ratou, e kore e whakaae kia whakangaromia to ratou mana e te Ingarahi, tera hoki te Apiitihana i Ingarangi e whai kupu mo ratou, oira i te kitenga kua pawera a Ing arangi i te kitenga hoki i te tika o te whawhai a Ingarangi ka mohio era atu mana ko te noho-puku te mea pai; ka tukua te Poa whakama-namana ki te hau-o-kino. I ki tetahi walune rangatira i haere mai ki te tiaki i nga turoro i nga taotu o te Poa, i ki hoki tetahi meina o te Paremete o Ingarangi i taotoko i te Poa, he iwi kino rawa atu taua iwi, he iwi kohuru, he iwi tutua. Kei te heke te nuinga o nga hoia a te Poa ki te whenua o te Poriki, i te mea kua tae rawa te Ingarahi ki te rohe tonu i te hauraro paha haere ai. Ko Ti Wete anake te tianara o te Poa kei te noa to

ringa, engari ehara i te tu totika.

Kahore he maunga rongo o te whawhai ki Taranawaara, he raupatu hoki, kahore he kupu ma te taha kua mate. Ko etahi o nga hoia o Kanata kua hoki, a mea ake nei ka hokihoki o era atu koroni. Kei te huarahi a Tianara Pura inaianei, e hoki ana ki te kainga. I tona hokinga ka rainatia e te hoia te huarahi, kotahi maero te roa o nga raina, ka umeretia a Pura. Hei te hokinga pea o Rapata hoki ai te nuinga o te hoia, e haere ai hoki etahi hoia o nga koroni katoa ki Ingarangi ki te whakamui i te taenga atu o Rapata. Hei ra tino nui tenei. Inaianei i nga tima nunui katoa e u mai ana e kore e hapa te hoia turoro ki runga.

No te 11 o nga ra o tenei maraana i tera tau ka timata te whawhai ki te Poa, a ka pau tenei te tau. He nui nga kino nga mamae i puta i tenei whawhai, oira tauhoa ake nei kitea ai nga painga, e wareware ai nga mate e maharitia ai ko nga wikitoria, ko nga haringa.

Kei te whakaarohia tetahi ra nui hei haringa mo te mutunga o tenei whawhai, kahore ano te ra kia tuturu. Tera e nui nga ngahau ki Turanga nei. E £40 kua whakaritea hei hoko rakete ahi me era atu mea pera. Ka whakatu nga hoia, ka whakatangitanga peene, ka whakaritea he takaro he whawhai timihanga, he hakari ma nga tamariki. Ka boatu he metara ki ia tamaiti ki ia tamaiti e tae mai, Maori pakeha ranei. E hiahia ana te komiti kia nui te Maori e tae mai, me nga haka me nga ahuaereka. E tunua ana he kau ki te marae tonu, e tonoa ana kia taona ki te langi he kai e nga Maori. Haere mai, haere mai, e nga iwi katoa o te Tai-rarwhiti a te ra e whakaritea ai, ki Turanganui-a-Tara!

TE WHAWHAI KI HAINA.

Kaore e nui nga korero o te whawhai ki Haina, heoi ano kei te taria te whiunga o nga "Pokiha" mo a ratou mahi kohuru. I te mea kei te huna te Kawanatanga e kore e taea te whakariterite te mutunga o tenei rauraru. Kahore ano te ngakau o Haina kia tau ki raro, kei te kino tonu nga Pokiha.

Ka hotoke te taua a nga mana ki Pikini ki reira tonu noho ai hei whakawahi i te Hainamana, engati ko nga hoia a te Rubia a te Wiwi tera pea e hoki ki te taha-moana. I mea a Kaute Wararahi, te tianara o te ope matua, e kore e taea te whai ki te tuawhenua te kawanatanga o Haina i te torutoru rawa o nga hoia.